HEIKKI TOPPILA

FIUL MORŢII

La hotarul dintre viaţă şi moarte se văd rătăcind mulţimi de oameni sleiţi, pustiiţi de boli, târându-se asemeni unor înspăimântătoare şi respingătoare stârvuri. Moartea le-a însemnat cu pecetea ei carcasele puturoase, deşi spre pajiştile însorite ale vieţii năzuieşte încă sufletul încărcat de păcate.

Aceasta este calea pe care o străbate şi Silveri, fiul morţii, ucigaş şi sperjur, un om negricios, slab, pe jumătate orb, care de trei ori a scăpat de securea călăului şi al cărui spate e însemnat de cicatricile usturătoare ale biciului la care a fost de şapte ori osândit. Acolo Silveri-Fiul-Morţii se învârte în acelaşi cerc, întemniţat în timpul care se reînnoieşte mereu, repetându-şi rătăcirile vieţii, el merge cu paşi gravi de la casa la casă prin satele întunecate de dincolo de ţărmul deşteptării, se învârteşte, cu carnea-i stârnită, străbate ca şi înainte cărarea strălucitoare, deschide o uşă familiară, recunoaşte chipul ştiut al unei fete. Dar privirea fetei e stranie, lui Silveri i-e frică. Ce să se fi întâmplat oare? Privirea fetei e într-adevăr foarte ciudată… Silveri aruncă o privire piezişă. Vede o vatră îmbâcsită de funingine, o bancă, o etajeră, bârnele înnegrite ale pereţilor. Cât e de ciudată această încăpere, încăperea aceasta atât de intimă odinioară. Iese şi o ia de-a lungul cărării ce duce la remiză. Tatăl fetei îl întâmpină dojenindu-l.

— Hal de bărbat, să lase o fată în starea asta, bombăne tatăl. Toate astea au îmbolnăvit-o, şi mi-e de-a dreptul teamă a mă gândesc ce-o să se aleagă de capul ei.

Tatăl are un aer grav, e supărat, şi când bombăne graseiază puţin. Silveri nu răspunde nimic şi-o apucă pe cărarea care duce la păşune.

— Uită-te la el cum o întinde ca un pierde-vară, deşi ştie prea bine cum stau lucrurile.

Bătrânul continuă să bombăne cu aceeaşi graseiere. Silveri îşi vede de drumul lui, nici măcar nu întoarce capul, deși privirea bătrânului îi arde ceafa, merge doar cufundat în sine.

Viaţa lui Silveri se scurgea cu repeziciune în vremea cinci bătea căile păcatului și se lăsa purtat de zadarnicul vârtej al plăcerilor.

Şi iată că acum trebuie să fie biciuit. O poveste urâtă, nici vorbă. Se găsea la ferma lui Ramala, beat, chefuind cu mai mulţi, când iapa cea neagră apăru în curte, sub fereastră, şi bău din mustul care fermenta în cadă. Bău lichidul cum ar fi băut apă, astfel încât, după ce se clătină o clipă pe picioare, se prăbuşi ca lovită de un glonţ.

— Iapa neagră a crăpat, iapa neagră a crăpat, strigară copiii, adunaţi în faţa uşii.

Oamenii dădură buzna în curte.

— S-a curăţat repede, zise umil.

— Atât i-a fost, zise stăpânul casei. Jupuiţi-i pielea!

Şi întreaga ceată de beţivani tăbărâră şi jupuiră iapa, care în clipa următoare alerga din nou prin curte, deşi pielea îi zăcea în iarbă.

Şi iată-l acum pe Silveri biciuit pentru isprava asta nuielele îi gâdilă familiar pielea cicatrizată. Numai el e pedepsit… Pedeapsa aceasta crudă stârneşte mânia lui Silveri. Numai lui i-au jucat renghiul ăsta, să fie biciuit pentru că a jupuit un cal. Şi totuşi luaseră, parte şi alţii, de altfel chiar stăpânul casei îi îndemnase s-o facă, şi el însuşi pusese mâna împreună cu ceilalţi.

Foarte rău că s-a întâmplat aşa. O să se răzbune el, o să-jupoaie şi vacile lui Ramala. Ei da, aşa va face, va jupui vacile lui Ramala. Şi ce-o să mai râdă atunci, o să-i înveţe Silveri minte. Vacile jupuite mugesc înaintea porţii lui Ramăla, slugile strigă, şi stăpâna casei leşină în pragul grajdului. Silveri se prăpădeşte de râs. Dar ce-i asta? Clipeşte din ochi. Va trebui oare să plângă acuma după ce-a râs pe săturate? Şade pe o bancă, la ferma, mâncându-şi merindele din traistă, când stăpâna casei iese-n prag strigându-l:

— Ia vino încoa, la grajd!

Şi când se duce, acolo, în faţa grajdului, vede vacile jupuite, cu carnea tumefiată, şiroind de sânge.

— Doamne sfinte, exclamă Silveri, nu erau vacile lui Ramala?

Silveri e întins pe bancă, legat, şi lovituri de nuiele cad cu nemiluita pe spinarea lui. Ele îi gâdilă cu familiaritate pielea cicatrizată. Doar el e pedepsit. Şi suferă cumplit din cauza asta. Doar el e pedepsit. Ce să fie apariţia asta întunecată? E aceeaşi iapă neagră, şi Silveri izbeşte în pielea ei cu pumnii pentru a o jupui, izbeşte, izbeşte mereu, la nesfârşit.

Aşa se scurge existenţa lui Silveri, retrăindu-şi mereu trecutul, în felul acesta îşi plăteşte grelele păcate. Şi în timp ce zace acolo, în

groapa caznelor, maică-sa vine să-i răcorească fruntea încinsă.

— Trebuie s-o înduri şi pe asta, îi spune mama, păcatele-ţi sunt grele.

— Da, sunt grele, repetă Silveri.

Abia acum şi-a dat seama. Sunt grele… Acum, că mama lui a venit să-l vadă, se simte atât de bine. Acum nu mai e decât un băieţaş care se joacă cu un cal de lemn alb, având parcă ciorapi negri în picioare. Muştele nu-i dau pace, una chiar îl şi înţeapă în genunchi. Silveri prinde gângania, o chinuieşte un pic, apoi îi smulge labele şi aripile şi în cele din urmă o omoară.

— N-o omorî, îi spune mama. E păcat.

— Ce-i aia păcat? întreabă Silveri.

În timp ce i se explică ce e un păcat, aude undeva o voce tremurată:

— Şi chiar de-ţi sunt păcatele roşii ca sângele, se vor albi ca zăpada.

Bătrânul Ihanteri tălmăceşte cuvântul Domnului oamenilor care stau pe iarbă, în curte, el le spune că orice rău se toceşte şi piere încetul cu încetul, numai binele rămâne, negrul devine alb. Şi Silveri simte în sinea lui că odată şi odată, la sfârşitul vremurilor, şi păcatele lui roşii ca sângele se vor albi, demult a simţit lucrul acesta.

Dar, mai de departe, se aude o voce îngheţată, cuvintele neînduplecate ale omului sever care citeşte textul legii:

— Oricine va avea legături cu o rudă legitimă sau nelegitimă, în linie ascendentă sau descendentă, şi dacă legătura are loc cu fiica fratelui, sau cu fiica surorii, sau cu urmaşii lor, şi dacă astfel are loc un adulter simplu sau dublu între rude apropiate, bărbatul va fi tras pe roată, iar femeia adulteră va fi arsă pe eşafod. Dacă însă, ca aici, legătura e mai puţin gravă, un simplu pacaţ trupesc cu o femeie necăsătorită, omul va fi pedepsit cu patruzeci de lovituri de nuiele.

Şi iată. O osândă sângeroasă îl aşteaptă acum pe Silveri. Dar e sfătuit să se împace, şi curând iată-l în faţa unei porţi prea bine cunoscute. Ograda e plină de gunoi, o pisică moartă zace chiar pe scară. Silveri intră în casă, deschide o uşă pe care o ştie bine şi se trezeşte în faţa unei fete pe care o ştie la fel de bine.

— Bună seara.

Silveri se aşază pe bancă fără ca cineva să-l fi poftit.

— Aşadar nu prea merge treaba?

Fără a-i răspunde, fata îl priveşte straniu, cu ochii injectaţi. Ea rămâne locului, scotocind într-un coş.

— Nu merge treaba?

Fata îl priveşte. Are o privire foarte ciudată, care pe Silveri

Îl face să se cutremure. Într-adevăr, privirea ei e foarte ciudată.

Din coş se-aude un scâncet.

— Ce ai acolo, un copil?

Şi iată-l acum înaintea lui Silveri pe Santeri Kalaoja, noul iubit al fetei.

— Va să zică asta era povestea? bombăne Silveri, și cei doi se şi încaieră acolo în curte.

Omul loveşte, Silveri loveşte, în timp ce fata, cu pumnul ridicat, strigă ceva de neînţeles, aţâţându-l pe Santeri împotriva Iu» Silveri.

Silveri o ia la fugă dinaintea lui Santeri şi se afundă într-o pădure întunecoasă, rătăcind de-a lungul unor poteci umbroase şi întortocheate. Dinapoia arborilor îl pândesc omuleţi de-o şchioapă, care, în vreme ce el se târăşte fără nicio apărare, îl înţeapă cu arme ascuţite, ce-i produc o durere usturătoare. Silveri-Fiul-Morţii caută scăpare în cel mai adânc desiş, dar cine-l aşteaptă acolo? tocmai Santeri Kalaoja care-l ameninţă cu un cuţit, scrâşnind din dinţi, mârâind ca o fiară, provocându-l. Se încaieră cu furie, pumnii izbesc cu un zgomot surd carnea, dinţii scrâşnesc. Se bat scăldaţi în sudoare, opintindu-se, gâfâind. Silveri îi smulge arma lui Santeri și izbește cu toată puterea. Se aude un pârâit oribil, ceva cedează și Silveri simte că Santeri îşi varsă asupra lui sângele, un sânge cald, cu miros respingător. Sleit, se prăbușește sub muribund. O greaţă puternică îl cuprinde, în timp ce sângele cald curge de-a lungul corpului său. Nu vede, n-aude şi nu mai simte nimic altceva. Sângele cald curge fără încetare peste el, înăbușindu-l cu mirosul lui.

Şi înainte ca leşinul să-l cuprindă, Silveri apucă să strige:

— Luaţi de pe mine veşmântul răzbunării, luaţi de pe mine veşmântul răzbunării!

Într-un târziu, îl deşteaptă o durere ascuţită în spate. Ceata piticilor se agită, strigă şi gesticulează în jurul unor oameni care îl lovesc.

— Vai ţie, Silveri-Fiu-al-Morţii, l-ai ucis pe Santeri Kalaoja!

Ei strigă și scrâşnesc din dinţi, împungându-l cu armele lor pe omul care fuge.

— Doborâţi-l pe ucigaş, doborâţi-l pe Silveri-Fiul-Morţii!

Silveri străbate pădurea alergând pe cărări întunecoase şi întortocheate. Oamenii îl urmăresc, strigând şi înjurând, până când îi pierd urma. Rămas singur în mijlocul pădurii, Silveri îşi dă seama că e scăldat în sânge şi geme:

— Luaţi de pe mine veşmântul răzbunării!

Şi din nou apare mama lui şi-i răcoreşte fruntea înfierbântată.

— Nu m-atinge, mamă, mi-e haina plină de sânge.

— Da, fiule, e drept să fie aşa, spune mama. Mai trebuie să rabzi, păcatele-ţi sunt grele.

— Da, sunt grele, grele, repetă Silveri.

A aflat-o pe pielea lui… Buna lui mamă a venit să-l vadă. Din nou, Silveri se simte mai bine. Se simte copil, e acasă în patul lui şi, lângă el, mama îi explică ce înseamnă un păcat, un mare păcat.

— Ce-i aia păcat? întreabă Silveri.

Mai e acolo pe bancă şi calul de lemn, care între timp s-a făcut negru de tot, şi Silveri îi spală coapsele întunecate, în vreme ce, alături de el, mama îi explică ce înseamnă un păcat, un mare păcat.

— Ce-i aia un păcat? întreabă Silveri.

Şi i se explică ce e un păcat şi ce urmări are un păcat, o pedeapsă aspră, aceasta e urmarea. Legea spune: ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, ceea ce altuia faci, ţie ţi se va face, cine-şi ucide aproapele, va fi la rândul lui ucis.

— Vai ţie, Silveri-Fiu-al-Morţii, l-ai ucis pe Santeri Kalaoja! Şi iarăşi parcă ar visa. Se află într-un loc în care trebuie să ucidă, pentru că acesta e ordinul autorităţilor. Ce miros îngrozitor de sânge omenesc! Parcă ar fi beat. Iată-i acum pe toţi. O grămadă de oameni se bălăcesc într-o baltă de sânge, clătinându-se înmănuncheaţi. Silveri se află în mijlocul celor pe care i-a ucis în război. Aceste hoituri nu-l mai înspăimântă, pe aceştia nu i-a ucis numai el, şi a fost aproape silit s-o facă, se simţea cuprins de-o ciudată beţie a crimei, însângerat din cap până în picioare, strivea carne omenească vie, prefăcând-o într-o informă masă neagră.

— Vai ţie, omule, ce-ai făcut? aude o voce. Sângele fraţilor tăi striga din pământ.

— Dar ce? răspunde Silveri. Sunt paznicul fraţilor mei? Străbate cu paşi înceţi acest câmp acoperit de răniţi, unde trunchiuri fără braţe şi fără picioare îl îmbrâncesc cu cioturile braţelor şi cu capetele lor.

Silveri izbucneşte în râs la vederea lor. Un bătrânel cu părul cărunt aleargă pe urmele lui, legănându-se pe cioturile scurte ale picioarelor însângerate, şi se agaţă de mâna lui cu dinţii. Asta îl amuză pe Silveri, dinţii putrezi ai bătrânului trosnesc, izbindu-se de mâna lui osoasă. Nu simte nicio durere, căci toate acestea le-a făcut împreună cu ceilalţi în vârtejul războiului. Asta nu lasă remuşcări… E într-adevăr nostim bătrânelul, cu părul lui cărunt stropit de sânge căzându-i pe gâtul subţire, şi mâinile sale mici, fără degete, caută să-i apuce mâna. Silveri se prăpădeşte de râs. Locurile astea nu-l înspăimântă, ba e chiar plăcut aici.

Dar iată că e tras în altă parte, un lanţ parcă-l smuceşte în sus. Şi din nou se află în faţa căsuţei bine cunoscute, în jurul căreia Silveri se învârteşte ca o căţea în călduri. El vede fata dincolo de uşă. Stă acolo, scotocind în coş. Silveri se învârteşte în jurul casei ca o căţea în călduri. Tatăl fetei iese şi o ia către sat, merge pentru o daraveră, are o hârtie de o mie în buzunar. Bătrânul a depus mărturie mincinoasă în povestea cu Santeri Kalaoja. Silveri scrâşneşte din dinţi urmărindu-l pe bătrân, ştie că acesta are o hârtie de o mie în buzunar. De ce l-a apărat bătrânul pe Santeri Kalaoja în faţa justiţiei? Silveri se duce în pădure şi se izbeşte cu capul de trunchiul unui copac. De ce l-a apărat bătrânul pe Santeri Kalaoja?

Cu hârtia de o mie în buzunar, bătrânul îşi vede de drumul lui, în timp ce Silveri face un ocol prin pădure şi-i înfige cuţitul în plămâni. Acum are din nou bani, rachiu, şi în faţa lui o noapte întreagă de desfrâu… O sală de bal plină de femei şi bărbaţi; de mult i-a devenit familiară această casă înăbuşitoare, această încăpere ticsită de perechi învârtindu-se într-o grămadă informă. Santeri e şi el luat de această mulţime, de această gloată mişcătoare, unde se îmbulzesc unii în alţii. Cineva îl ţine cu sila în acest ciorchine omenesc, din care tare ar vrea să iasă, dar nu poate scăpa. Braţe goale şi lungi ca nişte şerpi se desprind din mulţime, îl cuprind, îl atrag în această tărăşenie, în care bărbaţi şi femei, înghesuiţi unii în alţii, se duc şi vin purtaţi de aceeaşi mişcare. Braţe galbene şi osoase îi strâng corpul descărnat, sute de mâini negricioase cu unghii ca nişte gheare îl trag de colo-colo. Înjurând, Silveri se chinuie să iasă din gloată, dar se găseşte neputincios înaintea unei asemenea mulţimi. Turma omenească dă din colţ în colţ ca un animal inform. Din toate părţile, braţe şi picioare se desprind ca tantaculele lungi ale unei moluşte primitive pentru a-i

atrage pe noii veniţi în vălmăşeala lor. Silveri-Fiul-Morţii e târât în acelaşi vârtej. Acum ştie unde se află, de mii de ori s-a mai zbătut în prăpastia aceasta; astfel îşi plăteşte vechile păcate.

Dar dansul se iuţeşte şi Silveri se simte hărţuit în aceeaşi mişcare. E oprimat, chinuit, în culmea disperării. Din nou îl vede pe bătrân mergând de-a lungul drumului îngheţat; pantofii proaspăt unşi îi alunecă, bătrânul se clatină, cade; e foarte în vârstă şi puţin cam ramolit, i-e ruşine că a căzut, îşi îndreaptă spinarea pentru a-şi da o înfăţişare mai bărbătească şi bâlbâie cu o voce nehotărâtă.

— Lasă numai să ajung acasă, că-mi pun ei cuie la tocuri. Bătrânul graseiază puţin şi oamenii râd de el.

— Dă în mintea copiilor moşul, zic ei, i-e ruşine că a căzut. Pantofii-i lunecă şi nici picioarele nu-l mai ţin.

Bătrânul încuviinţează şi oamenii îl iau în râs. Dar Silveri-Fiul-Morţii ştie că bătrânul are o hârtie de o mie în buzunar, el face un ocol prin pădure şi-i înfige cuţitul în plămâni, apoi o ia la goană, ocolind hambarul şi iazul.

Îndurare, Doamne, îndurare, Doamne!

Hârtia de o mie îi arde pieptul şi îndelungul dezmăţ nocturn Te începe. Rachiul tare şi arzător clocoteşte în el, în timp ce în jur zumzăie viaţa şi dansul obscen al păcatului. Silveri e târât în mijlocul acestor fiinţe gelatinoase, prins în vârtejul dansului ca un peşte în apă, în timp ce sâni goi, atârnânzi, şi burţi supte îi ating în trecere trupul descărnat. Asta îi dă o ciudată voluptate, care pare că-l vlăguieşte, această atingere stârneşte o durere cunoscută cărnii sale torturate, brăzdate de răni. E dureroasa voluptate a cărnii, devenită insensibilă de prea multă suferinţă, dospită în chinuri de iad. Silveri se desfată, gustând cu zgârcenie până şi cea mai mică senzaţie de plăcere, ca avarul care molfăie un cap de scrumbie putredă. Voluptatea asta îl sleieşte şi-l adoarme.

Silveri se trezeşte cu o senzaţie de durere: îl bat cu nuiele murate în saramură: pentru că jupuise calul. Doamne, şi ce doare! Şi asta, doar pentru că jupuise calul, dar lasă c-o să vadă ei… Totuşi, nu-i face plăcere să se gândească la toate acestea. S-a sfârşit cu jupuiala, se bea din nou şi, în toiul petrecerii, iapa jupuită apare clătinându-se în pragul încăperii, bălăbănindu-şi capul de la stânga la dreapta. Copiii urlă, beţivii răcnesc:

— Ce cauţi aici, mârţoagă?

— Crapă odată, sperietoare, crapă odată!

— Ah, fire-ai să fii…

Femeile bocesc şi stăpâna casei a îngheţat de groază.

Dar numai Silveri e osândit la un ştiu câte lovituri de bici. Asta îl doare şi mai mult decât nuielele sărate… dar lasă c-o să vadă ei.

Şi acum Silveri, din nou liber, se află în pădure. La adăpostul unui tufiş, o cadă cu must. El mână într-acolo cele două vaci, vaca cu talangă şi cea cu capul bălţat, abia cumpărată de la târg. Haideţi, umpleţi-vă burduhanele! Vacile beau mustul şi se prăbuşesc în iarbă. Silveri le jupoaie pielea şi se duce să aştepte la Ramălă.

Şi când se lasă seara şi vacile se întorc, alături de celelalte, se târăsc pe genunchi şi cele două vaci jupuite, scoţând mugete sfâşietoare. Priveliştea e cumplită. Slugile strigă şi stăpâna casei leşină în pragul grajdului. Dar pe Silveri îl ţine râsul. Iată o răzbunare frăţească pentru ei. De ce să fie numai el condamnat la bici?

Apoi totul se înceţoşează. Acum se află undeva, în altă parte. I se arată două vaci jupuite, cu carnea tumefiată, rotindu-se în cerc, târându-şi în urma lor pieile sângerânde, şi o voce furioasă repetă:

— Tu ai făcut asta? Tu ai făcut asta? Şi din nou totul se înceţoşează.

Se găseşte acum undeva, la o mare adâncime, în inima pământului, în mijlocul unei materii grele şi vâscoase. E greu să te mişti aici, trebuie să dai din coate şi să te opinteşti. Iată din nou casă, ceata de beţivani mişună înăuntru, o lumină albastră întunecată străluceşte prin fereastră. Cineva s-a şi dus să vadă despre ce e vorba. Se aud strigăte nedesluşite în curte şi în tindă. Cineva strigă din uşă că iapa neagră care a băut must zace acum moartă în curte.

— Las-o acolo, i se răspunde dinăuntru.

— Să mergem totuşi s-o jupuim de piele, propune o voce de stăpân.

Silveri se duce în curte şi jupoaie o mârţoagă neagră, mare cât un munte uriaş şi puturos, şi i se pare că de o sută de ani se află acolo jupuind acelaşi stârv. Se întunecă şi mâinile alunecă între carne şi piele. Cineva spune că mârţoagă e vie. Într-adevăr, se mişcă, iat-o în lumina albastră mişcându-se greoi. Capul jupuit, de-o albeaţă strălucitoare, are o uşoară mişcare ciudată: sus, jos, sus, jos. Silveri e înspăimântat, dă pe gât un pahar, şi încă unul. Lumea se învârteşte cu el şi urechile îi vâjâie. Din nou vede ciorchinele de oameni beţi

forfotind, dansând, îmbrăţişându-se. Undeva străluceşte o lumină roşie. Dumnezeule, ce e asta!? Oameni cu nasturi care lucesc vin, îl duc pe Silveri în sala spaţioasă a tribunalului şi judecătorul rosteşte o sentinţă severă.

— Cum, numai eu? face Silveri, încercând să se apere, dar judecătorul îl dă afară.

În vestibul şi în curte o ceată de oameni negri îl batjocoresc gălăgios:

— Nu te speria, păcătos bătrân… Ah, ah, ah!

Într-adevăr, şi-a primit de-acum pedeapsa. Dar ăştia care râd de el. Silveri se hotărăşte să se răzbune. Iată cele două vaci frumoase ale lui Ramălă păscând iarba galbenă, le dă să bea un must tare. Ele beau cu lăcomie, apoi cad pe spate, cu picioarele în sus. Şi totul reîncepe: jupuirea, apoi scena de la fermă şi de la gospodărie.

— Cine a făcut-o? Cine-a făcut-o?

Silveri e la strâmtoare. Din nou e biciuit pentru asta. Şi mereu la fel, mereu la fel, până la sfârşitul veacurilor.

— Omul culege ce-a semănat…

Nu-şi mai aduce aminte de cât timp zace acolo, dar aude o voce de aproape:

— Omul culege ce-a semănat.

Se simte foarte rău, nu poate mişca nici mâinile, nici picioarele, şi iată-l pe bătrânul care-l dojeneşte:

— Ai părăsit-o pe fată tu, un bărbat.

Bătrânul îi apare limpede în lumina albastră întunecată.

— Aşadar, ai fost biciuit şi acum zaci aici? Asta şi meritai.

Fata stă alături de el şi leagănă coşul.

— Ai un copil acolo?

Se simte atât de rău în pat, spatele îi arde ca şi cum i-ar fi luat foc, nu poate ridica nici braţele, nici picioarele.

O lumină roşie străluceşte la uşă. Îl vede pe noul ei bărbat Santeri Kalaoja. Are nasul coroiat şi gheare de vultur; se aruncă asupra lui Silveri, îl muşcă şi-l loveşte cu picioarele. Fata stă lângă coş şi râde. Bărbatul e noul iubit al fetei, Santeri Kalaoja.

Îndurare, Doamne, Doamne Iisuse, îndurare.

Silveri se afundă tot mai adânc într-o prăpastie vâscoasă şi lipicioasă. I-e frică, se simte rău. Mici gnomi roiesc în jurul lui, îl muşcă, îl înţeapă un zbârnâit de tăuni, un urlet şuierător, repetat de mii de

guri, îi umple urechile:

— Vai ţie, Silveri-Fiu-al-Morţii, l-ai ucis pe Santeri Kalaoja.

Silveri se ridică, i-alungă pe pitici, înaintează târându-se prin materia cleioasă, merge târându-se în noroi ca o reptilă informă din primele timpuri ale omenirii. În faţa lui ceva se mişcă. Silveri îl urmăreşte cu privirea. E bătrânul, sfrijit de tot, care înaintează clătinându-se. Şi lui i-e foarte greu să meargă. Din cânc în când cade şi bâiguie:

— Lăsaţi numai s-ajung acasă, că bat eu cuie la tocuri! Silveri se târăşte spre el, îl urmăreşte, celălalt fuge cu gura strâmbată de un rictus care-i descoperă dinţii şi în cele din urmă îl doboară. Zac acolo unul peste altul, gemând de durere. Îl ci prinde o senzaţie ciudată. Ce se întâmplă? Ei sunt parcă o singură făptură vie, cele patru braţe şi cele patru picioare fac mişcări ciudate, iar cuţitul e adânc înfipt în plămâni.

Dumnezeu să se îndure de noi.

Silveri se deşteaptă din visul său cumplit. Toate mădularele îi ard, simte o apăsare, spiritul său e stăpânit de groază, păcatele pe care le-a săvârşit cu bună ştiinţă îi apasă conştiinţa ca nişte stânci.

— Când va străluci soarele în această întunecime? strigă Silveri îngrozit. Scoateţi de pe mine veşmântul răzbunării, scoateţi de pe mine veşmântul răzbunării!

— Eşti negru şi roşu ca sângele, rosteşte o voce necruţătoare, îndelung trebuieşti spălat, îndelung trebuieşti purificat prin suferinţă.

— Spală-mă, spală-mă, Sabaoth, Domn al oştirilor! Sunt negru şi roşu ca sângele. Spală-mă, spală-mă.

Şi din nou Silveri e tras în jos, smucit ou un lanţ într-un fel de materie albastră, din nou vede ceata beţivilor. Cineva striga:

— Iapa neagră a băut must, zace în curte în nesimţire.

În depărtare străluceşte o lumină roşie, dar sub ochii lui stăruie imaginea calului mort. Cu toţii împreună îl jupoaie. Dar nici n-apucă să-i aştearnă pielea în iarbă, că animalul se şi ridică. Stăpâna casei ţipă, ţipă şi stăpânul, în timp ce iapa umbla clătinându-se prin curte, legănându-şi cu o mişcare ritmică, de la dreapta la stânga, capul jupuit şi buhăit. Apoi totul se înceţoşează. Toropit, aproape inconştient, Silveri aude din nou vocea care-i dezvăluie că-i vor mai creşte peri, peri albi noi nouţi, că negrul va deveni alb. Asta pricepe şi Silveri, de altfel a şi presimţit-o demult, că în cele din urmă, în focul suferinţelor, crimele se spală.

Ca dintr-un leşin dureros, vânăt ca cenuşa, Silveri aude expunerea judecătorului. Se înfăţişează tot felul de crime, şi vocea omului care citeşte legea are un ciudat sunet metalic:

— Oricine va avea legătură cu o rudă legitimă sau nelegitimă, în linie ascendentă sau descendentă, şi dacă legătura are loc cu fiica fratelui, sau cu fiica surorii, sau cu urmaşii lor, şi dacă astfel are loc un adulter simplu sau dublu între rude apropiate, bărbatul va fi tras pe roată, iar femeia adulteră va fi arsă pe eşafod. Dacă însă, ca aici, legătura e mai puţin gravă, un simplu păcat trupesc cu o femeie necăsătorită, omul va fi pedepsit cu patruzeci de lovituri de nuiele.

Aceasta era deci osânda lui Silveri, a treia osândă, şi acum s-a ajuns la cercetarea celei de-a şaptea crime. Silveri se află în camera de tortură. I se dă pucioasă topită ca să i se sporească durerile. I se striveşte degetul mare, i se întind membrele. Se aud horcăituri şi gâfâieli. Călăul strânge şurubul şi învârte pârghia, în timp ce judecătorul vorbeşte prizonierului şi dă ordine călăului.

— Învârte pârghia, învârte pârghia. Altfel nu scoţi nimica de la el. Strânge-i mai vârtos braţele şi picioarele. Mărturiseşte el până la urmă… Încă puţin. O să spună totul, păcătosul. Oare ăştia nu simt durerile? Nu-i posibil. Ai făcut-o singur? Cu un cuţit. Fireşte. Erai orbit de mânie când ai lovit? Slăbeşte un pic, prizonierul mărturiseşte. Cu un cuţit. Da, da. Slăbeşte un pic cătuşele, să înţeleg ce spune. Din cauza fetei? Un copil, fetei tale? Gâfâie şi horcăie iarăşi, nu se înţelege ce spune. Dă pârghia puţin înapoi. Încă puţin. Din cauza fetei, zici? Vorbeşte fără înconjur, dă-i drumul. În numele legii şi-al dreptăţii, fireşte. A avut un copil. V-aţi bătut. Vorbeşte deschis, nu-ţi pui pielea în joc pentru asta. Santeri Kalaoja a început? Spune pe şleau, nu-ţi rişti pielea pentru asta. O luptă dreaptă. Ai martori? Pe tată şi pe fiică. E în regulă, e în regulă.

Iată-l pe Silveri înaintea tribunalului, dar fiica şi tatăl dau vjna pe el. Cui ce-i pasă de-un deţinut, de-un pierde-vară cu siguranţă condamnat la pieire?

Silveri trage o înjurătură înaintea tribunalului şi se mai alege şi cu o amendă pe deasupra. Dar ce importanţă mai poate avea. Împăratul însă îl iartă de pedeapsa cu moartea, şi din nou Silveri e liber. Apoi, între timp, războiul, vremuri tulburi şi, ca divertisment, o mică petrecere, unde e mângâiat cu nuiele. Timpul trece, de bine de rău, şi vine rândul să fie cercetată isprava lui cea mare. Judecătorul şi

pastorul îl interoghează sub jurământ:

— Silveri, fiu al Suzannei, tu ești cel ce l-ai ucis pe bătrân…

— Nu mă torturați, strigă Silveri, am ucis, am ucis.

Așa se scurge existența lui Silveri, o veșnică repetare a trecutului. Bătrâna strigă din poarta fermei lui Ratylă:

— Vino-ncoa', la grajd!

— Dar ce s-a întâmplat?

Silveri se duce. Două vaci jupuite mugesc în ocol.

— Cine a făcut asta? Cine a făcut asta?

Bătrâna e mânioasă foc. Silveri pleacă copleșit de rușine. Dumnezeule, îndurare! Iat-o din nou pe fată și pe Santeri Kalaoja și iar încăierarea și omorul. Mintea lui Silveri se cufundă pe de-a-ntregul în ceață. Iad și osândă! Totul se amestecă într-un singur vârtej. Când se vor sfârși toate acestea? Veșnic același chin și aceeași rușine, fie-ți milă, Doamne! Și iată-l acum și pe tatăl fetei, cel care a mărturisit fals în fața justiției; din cauza asta zace acum aici, horcăind, ucis.

Îndură-te, Dumnezeule, Doamne Iisuse, îndurare!

Silveri evadează. De data asta izbutește și el să fugă. Iad și osândă! A izbutit și el odată să fugă. Înaintea lui cineva se bălăbăne ca o fâșie de ceață. E mama, care-l ascunde pe Silveri în spatele ei. Se simte atât de bine sub ocrotirea maică-sii.

Înaintea lor, pe-o frumoasă pajiște, văd plimbându-se prieteni din anii trecuți ai vârstei de aur a tinereții. Și, minune! Silveri nu-și crede ochilor, iată iapa neagră venindu-i în întâmpinare, cu capul sus, călcând cu un pas sprinten, ca altă dată. Dar nu mai e neagră, capul și gâtul îi sunt albe, și spatele îi este acoperit cu o învelitoare albă.

— Ridică învelitoarea, i se spune.

Și când Silveri dă la o parte pătura, vede un păr alb ca zăpada și fin ca mătasea.

— A fost făcut să crească sub pătură, i se explică.

Silveri îl netezește cu mâna. Într-adevăr, părul i-a crescut peste tot, un păr alb ca zăpada. La picioare, sub genunchi, acolo unde nu fusese jupuită, mai e încă păr negru și amestecat, dar în celelalte părți e peste tot alb.

— E Bălaia acum i se spune negrul s-a făcut alb.

Silveri se bucură de toate astea, îi face plăcere să privească animalul alb care se zbenguie în fața lui, pe iarbă. Beat de fericire, Silveri îngână:

— Zideşte-mi, Doamne, un adăpost, să mă ascund de păcatele mele, zideşte-mi o ascunzătoare şi împrejmuieşte-o cu o îngrăditură de fier.

Aceste gânduri îi trec prin cap lui Silveri, în timp ce o lumină ciudată îl luminează, şi se simte fericit…

Apoi, mama vine din nou către el şi-l duce spre o lumină strălucitoare. Doi copii frumoşi vin din direcţia luminii, plutind pe-o cale aurită. Cusăturile straielor lor strălucesc ca pietrele preţioase, în timp ce copiii se apropie, precipitându-se către el, Silveri recunoaște pe faţa unuia trăsăturile fetei pe care o iubise, şi în fetiţa care-i dansează în preajmă, pe copilul lor drag.

— Iată-i, zice mama, în curând vei fi izbăvit de toate.

— Da, în curând.

Dar demonul îndoielii pune stăpânire pe cugetul lui Silveri. Să fi venit oare ceasul acela? Să se sfârşească oare tot răul aşa curând? Nu, nu e posibil să se fi sfârşit, încă nu… Şi în clipa când fata şi copilul plutesc foarte aproape, Silveri încearcă să-i atingă. Dar între ei se află un zid de netrecut, şi fata împreună cu copilul se face nevăzută ca într-o ceaţă. Silveri nu mai vede şi nu mai aude nimic. Numai o ciudată dorinţă îl împinge mereu înainte, înainte. O disperare fără seamăn îl mistuie, îl mână mereu înainte. Din nou se află în curtea din dos a fermei lui Ratyla, două vaci jupuite mugesc în ocol, bătrâna urlă, furioasă foc:

— Tu ai făcut-o? Tu ai făcut-o?

Astfel se învârteşte Silveri-Fiul-Morţii, retrăindu-şi rătăcirile vieţii zi şi noapte, vară şi iarnă, astfel poate fi văzut îndreptându-se către ţărmurile veşniciei, plătindu-şi păcatele grele în mistuitorul foc al suferinţelor.